

EDZŐK
ETIKAI CODE of
KÓDEXE ETHICS for
COACHES

2018

Magyar Edzők
Társasága



Hungarian Coaching
Association





EDZŐK
ETIKAI CODE of
KÓDEXE ETHICS for
COACHES

2018

Magyar Edzők Társasága | Hungarian Coaching Association

**Edzők Etikai Kódexe**

© Magyar Edzők Társasága
www.magyaredzo.hu

Elnök: *Molnár Zoltán*

Készítette: *Dr. Cserháti László*
Angol fordítás: *Gallov Rezső*

Felelős szerkesztő:
Köpf Károly

Borítóterv és tipográfia:
Benedek Gábor

Nyomda: *Dabasprint*

Code of Ethics for Coaches

© Hungarian Coaching Association
www.magyaredzo.hu

President: *Zoltán Molnár*

by dr. *László Cserháti*
Translation: *Rezső Gallov*

Editor:
Károly Köpf

Cover, graphic and typography:
Gábor Benedek

Printing: *Dabasprint*

ISBN 978-963-06-3250-8

TARTALOM

Előszó a második kiadáshoz	4
Ajánlás.	8
Bevezető	14
I. az edző személyiségével és tevékenységével kapcsolatos általános etikai normák.	26
II. Az edzés etikai normái	30
III. Az edző és a sportoló kapcsolatának normái.	34
IV. Az edző és a szülők kapcsolatának normái	38
V. Az edző és a pályatársak kapcsolatának normái	40
Utószó	44
Felhasznált irodalom	48

CONTENTS

Forward to the second edition.	5
Recommendation.	9
Introduction	15
I. General ethical norms regarding the coach's personality and activity.	27
II. The norms of practice (training)	31
III. Norms of relation between coaches and athletes	35
IV. The relationship between coaches and parents	39
V. Fellow coaches and colleagues.	41
Epilogue.	45
References (applied and recommended literature).	49

Előszó a második kiadáshoz

Gondos előkészületek és széles, alapos szakmai egyeztetések után az EDZŐK ETIKAI KÓDEXE 2007-ben jelent meg első kiadásban. A kiadó, az alkotók – jóllehet tudták, mennyire fontos kelléke lehet a terjedelmre ugyan szerény, ám tartalmát tekintve igen jelentős mű a sportban kulcsszerepet vállaló edzők, s természetesen közvetve ekként a testkultúra egésze számára -, arra akkor még nem gondoltak, hogy néhány év elteltével indokolt, sőt égetően szükségesnek mutatkozik a második kiadás.

Mindenekelőtt az internet, a világháló modern szolgáltatásainak köszönhetően a kódex roppant gyorsan terjedt, s vált népszerűvé a sport hazai világában, sőt hamarosan megkezdte nemzetközi pályáját is a kötet. A Kódex sikerét, elismerését a 2012.-ben hazánkban tartott nemzetközi Fair Play Kongresszus is igazolta, a kongresszusra elkészült angol nyelvű kiadást a résztvevők feltűnő érdeklődéssel fogadták, s jellemzően a Lengyel Olimpiai Bizottság ezen az eseményen kért engedélyt a lengyel nyelvű kiadásra. A hazai kedvező fogadtatást jelezve számos sportszervezet kért hozzájárulást a Kódex beillesztésére szabályzataiba, illetve arra, hogy az edzőkkel kötendő szerződések viselkedési normájaként szerepelhessen.

Már az első kiadás előszavában is utaltunk az edzői mesterség időtálló, nemes sajátosságaira, s arra, hogy a gyorsuló világ változásai közepette egyesek hajlamosak ezekről elfeledkezni.

Nos, a fenti megállapítás hangsúlyozására elegendő, ha csak a közelmúltban és jelenleg, tehát most, a második kiadás küszöbén is megfigyelhető jelenségeket idézzük fel... Az egész világot bejárta a Nemzetközi- és az Európai Labdarúgó Szövetséget is mélységesen lejáratozó, beláthatatlan következményeket okozó korrupciós botrány, amely magával ragadta mindkét szervezet legfelsőbb vezetését... A 2016. évi Rio de Janeiro-i Olimpiai Játékok előzményei között hallatlan károkat okozott az orosz atléták dopping botránya, amelynek főszereplői között számos neves edzőre és sportvezetőre is súlyos árnyék vetült.

Preface to the second edition

After careful, many-sided preparation and also some special correlations, the first edition of CODE of ETHICS for COACHES was published in 2007. The authors and publishers were very well aware of the significance and importance of their product for the coaches who are playing well-known key role in sport and on this way for the overall physical culture. Despite the modest extent of the volume, however, they did not consider at all that time the real need and urgent necessity of publishing the second edition of the work.

Before anything else, owing to the super modern services of the internet, the Code speedily spreaded and gained popularity first throughout Hungary than soon conquered the international world too. Its success was proven at the International Fair Play Congress in 2012 organized by Hungary when the English version of the Code was published and was received with strong interest by the participants. It was very characteristic that the Polish Olympic Committee asked for a permit to translate the text to Polish and many delegations requested permit for quoting certain details of the book and placing them into their rule books as well as using certain description as well as part of the contracts between their organization and the coaches as behaviour norms. In the Foreword to the first edition we already referred to the timeless values and noble characteristics of the coaching mastery and also that in the midst of the fast changing world some people have a certain inclination to forget it.

Well, it is enough to stress the rightness of the statement above if we quote certain phenomenons of the recent past and present times... The whole sports world was deeply shaken not too long ago by the terrible corruption scandal shocked the European and International Soccer Federation with its fatal consequences which swept away the leaderships of both organizations... Prior to the Olympic Games in 2016, Rio de Janeiro we can recall the serious damages created by the Russian athletes, and followed the „winter version” of the mentioned case

De említhetnénk az ausztrál teniszbajnokság idején viharokat kavart, nem alaptalannak tűnő vádakat, miszerint kiváló játékosok adták-vették korábban a mérkőzéseiket, „megszédítve” ezzel a fogadási irodákat... A hazai labdarúgás és a fogadások tekintetében is lenne említeni való, ám a lényeg, hogy a huszonegyedik század sportja – elsősorban a televíziós igények teljes kiszolgálása következtében – mindinkább közelít a vaskos üzleti vállalkozások felfogásához, köréhez, ahol pedig mind erőteljesebb az érintett edzők számára is a kísértés hatása a morális és etikai engedmények megtételére.

Az EDZŐK ETIKAI KÓDEXÉNEK második kiadását tekintsük hátrázott lépésnek a tapasztalható negatív irányzatokkal szemben, mert úgy véljük, szuper módon felgyorsult korunk sportvilágában talán soha nem volt olyan fontos a tiszta, nemes erkölcsi-etikai értékek hangsúlyozása és érvényre juttatása, mint manapság.

Gallov Rezső

repeated in 2018 before the games in PyongChang, South Korea. Further we also can mention the Australian Grand Slam tennis tournament some years ago when the international press blamed the outstanding players not without reasons for selling and buying the matches among them causing headaches for the betting officies... And of course we would be able to cite simillar example from our domestic betting busines as well. The point is that the sport of the twentyfirst century (first of all because of totally serving the needs of television) step by step approaches in its genaral interpreatation and the facto circles of the big business world where the temptation for the affected coaches is stronger to make moral and ethical concessions.

We should regard the second edition of the CODE of ETHICS for Coaches as decicive steps against the mentioned negative trends. According to our definite opinion in our extremely accelerating world of sports today the accentuation and enforcement of clean, fair, noble moral and ethical values are more important than ever before.

Rezső Gallov

AJÁNLÁS

Kedves Sporttársak!

Tiszta szívvel ajánlom szíves figyelmükbe ezt a könyvet, mely egy kiemelkedően fontos területen nyújt segítséget Önöknek, nekünk. Az edzői pálya általában egy életre szóló hivatás, ami nagyon komoly felelősséggel jár a tanítványok iránt. Különösen napjainkban igaz ez, amikor sokszor több időt tölt a gyerek az edzőjével, mint a saját szüleivel. Az edző egyben nevelő is, aki nemcsak a sport rejtelmeivel ismertet meg, hanem példát mutat, életfilozófiát közvetít, tanácsot ad. A tanítvány felnéz edzőjére, ellesi, a jó értelemben vett, trükköket csakúgy, mint a viselkedési mintákat, a kommunikációs stílust. Az edző egy életre befolyásolni tudja a rá bízott tanítványt, aki hosszú évek múlva is emlékezni fog a hallottakra, látottakra. Nekem ilyen volt Bay Béla, mesteredző, aki nagyban hozzájárult életem, sorsom alakulásához, és akinek örökké hálás leszek az együtt töltött időért, tanácsaiért, gondolatáiért és a becsületességre neveléséért. Bízom benne, hogy a könyvben megjelenő értékek, többek között a fair play is, a mindennapok részévé válnak, és a felnövő generációk magukévá teszik majd az Önök nélkülözhetetlen segítségével.

Köszönettel,

Dr. Kamuti Jenő
ELNÖK,
Nemzetközi Fair Play Bizottság

RECOMMENDATION

Dear Sports Friends!

From the bottom of my heart I recommend this manual to you, because it assists all of us in an extremely important area of sport. A coach's job is a vocation for life which demands a deep sense of responsibility for their pupils. This is particularly true these days when youngsters frequently spend more time with their coach than with their parents. The coaches are at once guardians, mentors, counselors but also educators who besides passing on the secrets of their trade will personify examples to follow and communicate a holistic life philosophy. Pupils look up to their coaches gathering their tricks in a good sense as well as assimilating behavioral patterns and styles of communication. Coaches can have a life-long influence on the youngsters assigned to them and who will in turn remember them for many years to come for everything they had seen and heard. For me such a personality was master coach Béla Bay. I am grateful until the very end of my life for his multi-various contributions that formed my fate and my life, for the time we spent together, for his thoughts and advice but mostly for his edification of moral consciousness.

I believe that all the values of this book, among others Fair Play, will form an essential part of our everyday life and the generations which follow will be enriched with these values with your help.

With many thanks

Dr. Jenő Kamuti
PRESIDENT,
International Fair Play Committee

*„Nagyobb gonddal ápolj tested épségét is,
Hogy az méltó lakása legyen lelkednek,
S könnyebben cselekedhesd a jót”*

SZÉCHÉNYI FERENC, 1817.

*“Treat your body also with great care in order
to make it a worthy home for your soul and also for
being well and doing good things easier.”*

FERENC SZÉCHÉNYI, 1817.

*„Az igazi tudás mindig összekapcsolódik
pozitív erkölcsi magatartással”*

BOLYAI JÁNOS

*“The true knowledge is always connected with
positive moral attitude”*

JÁNOS BOLYAI

BEVEZETÉS

Hazánk a világ sportjának élvonalába tartozik, az olimpiai versenyszámok eredményei alapján is. Korábbi években az olimpiai ranglét-rán olyan országokat is megelőztünk, mint Nagy-Britannia, Kanada, Lengyelország, Spanyolország. Ez az előkelő élvonalbeli helyünk a legutóbbi sport eredmények alapján sem változott, de az előzetesen várt eredmények elmaradása figyelmeztető, ezért helyes, ha elemezzük versenyzőink eredményeit, az elért helyezések okait, természetesen a versenyzőkhöz legközelebb álló szakemberekkel, az edzőkkel.

A magyar sportolók elmúlt évszázadban nyújtott eredményei, a világban szerterajzó sportvezetők, edzők teljesítménye különleges elismertséget biztosít számukra. Ezért is fontos az eredmények folyamatos elemzése, hogy az esetleges hátráltató tényezők, tünetek, amelyek elismertségünket elhomályosíthatják, időben napvilágra kerüljenek, és sporttársadalmunk okulhasson belőle.

Már az Ókorban az etikus magatartást, erkölcsös viselkedést előbbre tartották a tárgyi tudásnál. Seneca római filozófus ennek így adott hangot:

*„Erkölcst tanulj először, azután bölcsességet.
Ezt erkölcs nélkül nem lehet tanulni.”*

A neves görög filozófus, Platon / aki híres diszkoszvető- és birkózó-bajnok is volt! / azon a véleményen volt, hogy a tanító jóval nagyobb gondot fordítson a gyermek helyes magatartására, mint az elemi ismeretekre.

A sport szó – amely a középkori angol sporten szóból származik – eredetileg az öröm, játék, mulattat, szórakozás jelentéseket hordozta/ ld. bővebben a III: Országos Sporttudományi Kongresszus kiadványa, 1999. II. kötet, 318-319.l, 40. irodalom /. Ezen az eredeten az eltelt évszázadok, bár sokat változtattak, de a lényegét, a játék szeretetét a sport szó továbbra is magába foglalja. Az etika, az erkölcs, a játék szorosan összetartoznak.

INTRODUCTION

Our Country is among the best sporting nations in the World. Based on results achieved in Olympic competitions, Hungary holds its place on the list of the best, most successful nations ever, among such outstanding states like Great Britain, Canada, Poland and Spain. If we take into consideration the population statistics, the comparing numbers place our country first.

The glories, the excellent results in the field of sports as well as the outstanding achievements attained by our coaches and leaders in the past century, have earned a unique appreciation and great respect for us all over the world. For this reason, it is crucial to pay attention to those signs and recent indicators, which can tarnish our well-deserved reputation.

Already in the ancient cultures, educated people placed moral values, proper ethical manners and appropriate behavior ahead of academic knowledge. The well-known roman philosopher Seneca suggested:

*“Acquire morals first, then wisdom!
The later cannot be learned without morality.”*

The great Greek philosopher Platon, he was a famous wrestler and also discus thrower, warned his teachers more than 2300 years ago to pay more attention to the proper attitude and behavior of their pupils than to the elementary substances of knowledge.

The word sport, originating in the English of the middle ages meant entertainment, joy, play, amusement (see the published text of the III. National Congress of Sport Science – 1999.II.volume, page 318-319, n.40, literature). Whilst the passing centuries have considerably altered the original interpretation of the word, its ultimate meaning, the love of the game, has remained unchanged with ethics, morality and the game being closely united.

Miért fontos az etikai, erkölcsi kódex?

Mert

- az edző kialakulatlan személyiségű, fejlődésben levő gyermekektől kezdve a felnőttekig élő, érző „anyaggal” foglalkozik, – az edzői munka hivatás, amelynek az edző akkor tud megfelelni, ha szakmájának nemcsak mestere, hanem – éppen az emberi kapcsolatok bonyolultsága miatt – sokoldalú művésze is, – az edző meghatározó szereplője a sportolót felkészítő edzői sportegészségügyi -sportpszichológusi teamnek,
- azzal, hogy az edzői társadalom közreműködésével fogalmazódott meg az edzői etikai kódex, és a közös munka nyilvánosságra került, nemcsak a sport területén élőknek, hanem a társadalom számára is üzenetet hordoz, nevezetesen, hogy ez a közösség erkölcsi normái között mit tart leglényegesebbnek,
- az Edzői Etikai Kódex első kiadása (2007) óta az elmúlt évtized sporttevékenysége során előforduló, nemzetközileg is tiltott módszerek, eszközök esetenkénti, némileg gyakoribbá váló alkalmazása azt mutatja, hogy nevelésünk értéktáblái repedeznek. Ezért miután a sporttevékenység, az egészséges életmódra nevelés az egészséges népesség, a nemzetépítés egyik alappillére, akkor azt kell mondjuk: a némileg gyakoribbá váló negatív tünetek is oly fokon kártékoznak, hogy ellenük minden eszközzel fel kell lépünk,

Why is the existence of an ethical-moral code so important?

Because

- the coach works with living “material”, from growing youngsters to adults,
- coaching is a noble profession and the coach can satisfy its demands and requirements if they are not only a master of their profession, but, due to its inherent complexity regarding human relations, an artist of it,
- the coach has a defining role within the medical-sport-psychological-coaching team, which carries the responsibility for preparing and developing the athletes.
- The assemblage and publication of the ethical code with the assistance and involvement of our coaching society has carried messages (which encompass the most important moral obligation and essential norms to follow) which are also relevant and helpful to society as a whole.
- Since the publication of the first edition of the Code of Ethics for Coaches (2007), the past decade has shown the increasing use of prohibited methods and means of training and preparation which indicates that cracks have begun to appear in the “marble tablets” of our value systems. Accepting that sport activity and culture represent the main pillars of a healthy society, of the education towards a healthy lifestyle as well as a factor of basic nation building, well, then we have to declare that the more frequent signs of prohibitive approaches in the bid to excell are damaging to the extent that we must act and use all available tools to counteract its negative and noxious symptoms.

- a sportnak hatalmas vonzerejénél fogva érzelmi és gondolati kisu-gárzása, a társadalom egyéneit összekovácsoló ereje van. Ezt kell kihasználnunk akkor, amikor nemcsak tapasztalt sportolók, de már a sportélet kezdetén, kezdő sportolók számára is az egyetlen helyes utat, a becsületes felkészülés, a tiszta játék, a Fair Play útját – mutatjuk meg a járható útnak. Homérosz ezt az utat, a Fair Play útját így fogalmazta meg az Iliásban:
„Esküdjél meg Poseidonra, hogy nem furfanggal vágtaal szekeremnek eleibe”,
és a verseny közbeni együttműködést, magatartást így látja:
„És vigyázza vigyázza az előtte futóra figyelmez”
- mert a tudomány fejlődése nem változtat azon, hogy a sportetika a sporttársakkal, ellenfelekkel szemben tisztességes magatartást követel, és csak a megengedett eszközök alkalmazását teszi elfogadottá, vagyis aki a tudományra támaszkodva tiltott teljesítményfokozókat alkalmaz, az kettősen vétkes, mert jogtalan előnyhöz jut, de egyúttal önmagával szemben is vétkes, mert nincs olyan megengedett teljesítményt fokozó szer, ill. módszer, amely az emberi szervezetre ne jelenthetne kockázatot és ez vonatkozik a legkorszerűbb vér-, és géndoppingra is.

Milyennek kell lennie tehát az edzőnek, hogy kiállja az előzőekben foglaltak, a szakismeret, a teljesítmény, a nyilvánosság próbáját?

- Through its enormous attraction that sport exerts, its radiating emotional and mental power has exceptional influence over individuals in building, forging one unified society. For this particular reason we have to utilize the principle above not only when we are discussing the highest achieving sports individuals but also when teaching youngsters already at an early stage in their career that the only true way is to prevail strictly along clean methods and with fair play in mind. This road of fair play was already described by Homer in the Iliad as follows:
“Swear to Poseidon that you passed my chariot, but not with any stratagem...”,
and he regards appropriate behavior and cooperation during a competition as such:
“Be careful and watch out for those who run in front of you!”
- because the evolution of science should not suggest a change to those very basics of sport ethics that demands fair conduct at competitions and allows only legal, permitted tools in preparation and training. In other words, whoever exercises forbidden methods supported by scientific achievements, he or she is twice guilty. On the one hand because they gain an unjustified advantage and on the other, commit a sin against themselves, as there is no such forbidden power enhancing stimulant or method which does not harm and put at risk the human body. This applies to the most advanced forms of blood and gene doping as well.

What kind of individual must a coach be, after all, in order to pass the tests of high performance and professionalism in the limelight of publicity?

Az edző

- elsősorban pedagógus, példát mutató fáklyavivő;
- aki, ha kell, támogató, felismeri tanítványa gondjait, erős, gyenge oldalait, így segítőtársa, ha szükséges, bíráló társa tanítványának,
- felkészült kell legyen sportszakmai ismereteken túl élettani, anatómiai, pedagógiai, de pszichológiai tudományokból is, hiszen az együttműködés tanítványával széleskörű ismereteket igényel.

Éppen ezért szép ez a feladat, a hivatás, ez a küldetés. Hatalmas felelősséget ró mindez az edzőre, akinek önvizsgálatra is nevelnie kell tanítványát, ami egyúttal az Ő kötelező önvizsgálatát is jelenti, vagyis: miként kell élni, tanítani, hogy sikeres legyen foglalkozásszerűen vállalt hivatásában, a sport szolgálatában.

A kódex nem tűr sem szakmai megalkuvást, sem emberi gyengeséget éppen a sport, a tanítványok érdekében. Az edző fegyelmezett, jellemes magatartása az ésszerűség, a lelki erősség, a mértékletesség, az igazságosság erényeit kell mutassa, hogy ezen sarkalatos erények mentén vezesse rá tanítványait a sport, a sportszerű életmód értékeinek felismerésére. Ezt akkor tudja sikeresen megtenni, ha ismeri egyéniségüket, hajlamaikat, életkori sajátosságaikat, ha ezekre támaszkodva formálja nevelési módszereit, hogy felébressze, erősítse a becsvágyat, a sikerre, eredményességre törekvést.

The Coach is

- first of all a torch carrier, an example, a pedagogue, and a teacher
- one who is, when necessary able to recognize the athletes' difficulties, their strong and weak sides, therefore, in this way, can be a mentor and a critical partner.
- be prepared beyond the professional sport subjects, in such areas as anatomy, physiology, pedagogy, psychology since in the interaction with his athletes demand wide range of knowledge.

It is because of the above, that this profession, with its missions and tasks is so great. All these responsibilities put exceptionally heavy weight on the coach's shoulders, who must instill in their athletes a level of moral introspection whilst at the same time require some introspection for themselves. In other words, to examine the way how one lives, how one teaches so that they may be successful in this profession, serving the noble goals of sport.

It is obvious that in the interest of the athletes, the code does not allow for any professional compromise or human weakness. It is imperative that the coach demonstrates a positive attitude, strength of character, discipline, and honest behavior. The coach must embody virtues of rationality, moral strength, moderation and justness so that by demonstrating these cardinal values the coach is able to lead/orient their athletes effectively towards similar values and a honorable life style.

Coaches can only be truly successful in their efforts if they thoroughly understand the personality of their athletes including the unique characteristics of their age, habits and circumstances. Coaches should take all of these aspects into consideration when they create educational methods for nurturing and strengthening the athletes' ambitions and stridence towards success.

Ebben a nemes edzői feladatban, küldetésben méltó szerepet kell kapjon a „Fair Play”, a becsületes tiszta játék, a doppingmentes felkészülés életstílusként való terjesztése. Az etikai kódex tehát irányt mutat az edzőknek, a tanítványoknak, és esetleg a szülőknek is, a helyes magatartás, az eredményes pedagógiai eljárások megválasztásához.

A versenysport eredményei, a róluk szóló híradások, az esetleges, a sport fényét elhomályosító tényezők visszahatnak a társadalom sport-hoz való viszonyára, a szabadidő-sport, a népegészség, a minőségi utánpótlás színvonalára is. Miután az egyes nemzeteket a többi nemzet közé tagjai eredményei, sikerei, alkotókészsége illeszti be, így nem kérdéses, hogy a sport jövője milyen fontos szerepet tölt be a nemzet-építés, a társadalom fejlesztése terén.

A sport – a kultúra része – együttműködésre, fegyelemre, kitartásra, erkölcsi tartásra, türelemre, egymás megbecsülésére, a tanulékony-ság fejlesztésére tanít. Ezért is fontos – a sport vitathatatlan szerepét elfogadva – a kódexszel segíteni edzőinket, a sportolók közösségét, a társadalmat abban, hogy eddigi eredményeinknek, a sport eszmeiségének még jobban megfeleljünk.

Within this noble task or “mission” of coaching, we must find well deserved place for spreading/teaching the virtues of “Fair play” as a natural life style that is to play the games by all means pure and clean and furthermore, to train and prepare oneself without the use of performance enhancing drugs. Therefore the ethical code gives directions to coaches, athletes and parents towards correct behavior and also devises a clear path towards choosing the appropriate pedagogical procedures.

The results and achievements of a nation in the arena of high level competitive sports, but also the forthcoming and sometimes negative agendas that may become associated with these events do have an effect on the relationship of society to sport. The effect may also extend to related areas of mass sport activities, the development of the reservoirs and even the moral health of a nation. Since the international rankings of each nation could be based on sporting results, successes and creativity, one can easily recognize how important a role sport plays in the future of nation building and social development trends.

Sport is an essential part of culture, it teaches us cooperation, discipline, steadiness of mind, proper moral attitude, appreciation of one another, and also how to improve the positive aspects of docility. Accepting the undeniable and exceptional role that sport plays, it is important for us to help our coaches, the fans and the whole of society with this code so that we may be in a better position to best serve the ideals of sport.

Mindezeket több mint 190 évvel ezelőtt egy neves pedagógus, ún. királyi oktató / Gedeon László, Nagyvárad, 1823, ld. 2. sz. irodalom 37-40. o. / így fogalmazta meg:

„Már kedves Tanítók!
Rátok bízta Hazánk e kintses vagyonnát
Kezetekbe adja legdrágább zálogját...
Vigyétek őket a' Virtus forrásához
'S annak tsergedező arany patakjához,...
A' terhet vállokra olly böltsen rakjátok,
Hogy erejeket meg ne tántorítsátok...
És mivel reátok függesztik szemeket
Az ifjak, 's követik minden lépéteket,
Előttök mindég olly példával mennyeznek,
Hogy ők ahoz szabván tulajdon életek',
Valami homályra ne akadhasanak,
'S e'ként jobról balra ne tántorodjanak...”

GEDEON LÁSZLÓ, 1823.

Almost one hundred and eighty years ago a well-known pedagogue, so called royal tutor, László Gedeon (Nagyvárad, 1823.see. no.2 literature, page 37-40) wrote as follows:

“Dear Teacher!
Our country hands over to you
Its most carefully guarded treasures,
Gives you the dearest tokens.
Take them to the spring of virtue,
To the shores of its golden bubbling creek...
Put wisely the loads onto their shoulders,
But carefully, not to force them to become unsteady...
And since these young men watch you eagerly
And follow your steps all the way
Show and walk in front of them as example
Then they can follow your sample in their life.
So be careful, do not allow any shade onto yourself,
Hence, they wouldn't sway either left or right...”

LÁSZLÓ GEDEON, 1823.

I. Az edző személyiségével és tevékenységével kapcsolatos általános etikai normák

1. Az edző köteles harmonikus testi és lelki egészsége fenntartása mellett önmagát, tudását és képességeit fejleszteni – saját szakterületén és a kapcsolódó sporttudományi területeken.
2. Az edző feladatának lényege, hogy tudását úgy adja át tanítványának, hogy belső indíttatású fejlődésre törekedve a sportoló képességeit fokozatosan fejlesztve érje el a kitűzött célt. A pozitív ösztönzés jellemezze tevékenységét.
3. Az edző magatartásával az együttműködésben is példát mutat sportolóinak.
4. Az edző közvetlen, de határozott, megfontolt, türelmes, világos magyarázatú, egyértelmű és tárgyilagos a döntések meghozatalában.
5. Az edző a sportoló életének részese, veszteségeiben, sikereiben társa. Megértően és támogatóan foglalkozik a sportoló sporton túli gondjaival (tanulás, pályaválasztás, munka, családi környezet, stb.)
6. Az edző felkészült jó erkölcsöt veszélyeztető jelenségekkel, megnyilvánulásokkal szemben.
7. Az edző önkritikus magatartása példamutatás, esetleges tévedései megelőzésére, illetve azok beismerésére törekedni erkölcsi kötelessége.
8. Az edző ismerje sportága hazai és nemzetközi történetét, a kapcsolódó sporteszközök fejlődéstörténetét, hiszen ezzel erősítheti a sportolóban a hagyományokhoz való hűséget, a hagyománytisztelést, mélyítheti a sportághoz kötődést.

I. General norms regarding the coach's personality and activity

1. One of the obligations for coaches, besides naturally guarding their physical and psychological health and fitness must be to further develop themselves, their own knowledge and abilities first of all within their specific professional field but also in related scientific areas.
2. At the heart of the coaching activity is the transferring of knowledge to the athletes so that by developing an inner initiation, the athletes may achieve their designated goals through gradual progress. The coach's work should simultaneously be characterized by positive inspiration.
3. The coach should instill in their athletes through example, teamwork and cooperation.
4. The coach's manner should be spontaneous but decisive, patient, thoughtful, clear-cut in their explanations and objective in decision making.
5. The coach is an essential part of the athletes' everyday life, and of course, companions in their success and victories as well as their losses and failures. Their caring and support towards their athletes should extend to the doings and problems lying beyond their mutual sporting interest.
6. The coach is well prepared, aware and ready to deal with manifestations of morally dangerous occurrences and circumstances.
7. The coach's self-critical attitude should be exemplary. It is also one of their moral obligations to try and avoid mistakes, but in case they evidently occur to admit to them forthwith.
8. The coach must be knowledgeable in the domestic and international history of their sport and the development of its associated equipment. In this way, the coach can further strengthen the athletes' loyalty to the sport and respect for its traditions, whilst strengthening their ties.

9. Az edző munkáját nem csak sportolói fejlődése és eredményei, továbbá a folyamatos önképzés és kötelezettségeinek teljesítése minősítik, hanem az erkölcsi normák következetes betartása is.
10. Az edző saját tevékenységének ellenőrzéseként is rendszeresen, a sportszervezet szabályaiban rögzítetten, időszakonként, ill. szükség szerint beszámol a sportoló előrehaladásáról, saját tevékenységének önbírálatával együtt és arra építve határozza meg a következő időszak feladatait.
11. Az edző egész tevékenységével, magatartásával az egészségtudatos sportkultúrát szolgálja.

9. The achievement of any coach should not be determined by the progress and results of their athletes or by the continuous self-educational process and completion of their regular tasks alone, but also by the consistency with which they uphold moral norms and obligations.
10. The coach is required as an act of self regulation, but also as set out by the governing bodies of their own respective sport organizations, to periodically and as required to complete a report which summarizes the progress of their athletes as well as grading their own performance. On the basis of this report the coach is to determine the activities and goals of the following term.
11. With his attitude and whole activity the coach serves the health – conscious sport culture.

II. Az edzés etikai normái

1. Miután a sport gyakorlása alapvető emberi jog, és a diszkrimináció semmilyen formája – akár országra, személyre, fajra, vallásra, politikai-, nemi hovatartozásra vagy bármilyen más hátrányos megkülönböztetésre vonatkozna – nem egyeztethető össze a sport eszmeiségével, ezért az edző elítéli a hátrányos megkülönböztetés minden megnyilvánulását, és határozottan fellép azok ellen.
2. Az edző a sportoló személyiségét, emberi méltóságát tiszteletben tartva végzi munkáját.
3. Az edző a sportoló jellemző sajátosságait (mentális és fizikai adottságok, életkor stb.) figyelembe véve fogalmazza meg a sportbeli célkitűzéseket, s azok eléréséhez túlzott mértékű lelki vagy testi ösztönzést ne alkalmazzon.
4. Az edző döntéseit a sportolóval együttműködve, a sportoló érkei és adottságai türelmes és megértő figyelembevételével, megfelelő határozottsággal hozza meg.
5. Az edző nemcsak a sporteredményekért, de elsősorban a sportoló testi és lelki épségéért is felelős. A sportoló egészségét semmilyen módon nem veszélyeztetheti! Amennyiben egészségkárosító megnyilvánulást tapasztal, azzal szemben határozottan, és a veszélyeket ismertetve szükséges fellépnie.
6. Az egészséget veszélyeztető tényezők között kiemelkedő jelentőségű a nem megengedett teljesítményfokozó (dopping) szerek alkalmazása. Az edző a doppingolást elutasító, egyben felvilágosító magatartással lépjen fel. A felvilágosításnak ki kell terjednie a dopping súlyos, egészségkárosító hatására, továbbá arra, hogy a tiszta, becsületes versenyszellemnek, az egyenlő esély elvének sem felel meg a teljesítményfokozó szerek alkalmazása.

II. The norms of practice/training

1. Since practicing sport is considered a basic human right, any form of discrimination, let it be religious, sexual, national, racial, personal, political, or any other kind, is not acceptable and simply can not be identified with the basic tenants of sport. Consequently the coach must stand decisively against and denounce the manifestations of any type of discrimination.
2. The coaches must perform their professional duty whilst respecting the personal characteristics, human rights and dignity of their athletes.
3. The coach should take into consideration and assess the specific characteristics of their athletes (mental, physical and age etc.), only then make decisions regarding their goals on the field of sport; however, they must not apply disproportionate physical or psychological pressure in their efforts.
4. The decisions made by the coach should be worked out then finalized with determination, understanding, patience but more importantly, with the involvement of the athlete and taking into account the prime interest of the latter.
5. The coach is responsible not only for the athletes' results, but also for their well being as well as their physical and psychological health. The coach must not take any risk which may pose a threat to the health of the athlete. If the coach becomes aware of such unfavorable affects – they must immediately counteract this.
6. Among the risk factors posing a threat we have to underline first of all the use of performance enhancing substances (doping). The coaches' attitude must express a definite resistance coupled with enlightening efforts, by all means to serve and stand forth without compromise for the clear, honest spirit of fair play and also for the principle of equal chance in any kind of competition and for every participant.

7. Az edző a doppingolásra utaló jelenségekről köteles haladéktalanul tájékoztatni a sportszervezet illetékes vezetőit.
8. Az edző nem tesz megkülönböztetést a sportolók között, magatartása mindig az őszinteségre, egymás tiszteletben tartására ösztönözzön. A kevésbé tehetséges, de a sportágot a sport szó eredeti értelmében (öröm, játék, szórakozás) szolgálni kívánó sportolónak adottságait is figyelembe véve végzi edzői munkáját. Az egyénekre szabott fejlesztő feladatok nem jelenthetnek megkülönböztetést.
9. Az edzői tevékenység – mint a példamutatás egy formája – meghatározó lehet a sportoló számára.
10. Az edző az idővel való gazdálkodásban legyen következetesen pontos! Alaposan megfontolt kijelentéseihez, ígéreteihez és követelményeihez tartsa magát, és ezáltal hasonló magatartást várhat el sportolóitól. Követelményeinek a megváltoztatása, módosítása csak megfontoltan és indokoltan történjék.

7. Upon the discovery or any sign of doping activity the coach must inform the respective authorities without delay.
8. The coach should not use any differentiation among the athletes. The coach through balanced behavior should inspire the athletes to respect each other at all times. Taking into account the basic abilities of certain athletes, the coach's professional duty is to treat and train everyone equally. Those with considerably less talent but who are just as inclined to serve sport based on its original meaning (joy, play, entertainment) should be treated with equal consideration whilst taking into account their abilities. The differences in individual training programs do not however suggest discrimination or differentiation.
9. The coaching activity may become a determining element in the personal development of athletes, even after the completion of their competitive career.
10. Coaches must work with precision, accuracy. The act of coaching in its basic form is one of providing example with competence in the management of time. They also have to maintain their promises, words and stay true to their statements or declarations. Only in this way they can expect the same consistency and steadiness on the part of their athletes. To make changes to their original demands obviously requires reason, logic, and thoughtfulness.

III. Az edző és a sportoló kapcsolatának normái

1. Az edző kapcsolata a sportolóval elsősorban a tudás birtokában levő pedagógus és a tőle tanuló tanítvány viszonya. Ez a különbség érthetően a két fél közötti viszony kialakításában meghatározó, s a fegyelemre, pozitív ösztönzésre, erkölcsi gyarapodásra, belső készítésre épít.
2. Az edző az etikai, erkölcsi kérdések tekintetében a sportolói közösség vezető testületével közösen lép fel. A megítélés alapja mindig az egyén személyiségének, méltóságának tisztelete, az igazságosság, a becsületesség s az egészség értékének elsődlegessége.
3. Az edző a sportolói munka értékelése során higgadtan, felelősséggel, tapintattal és őszintén mérlegel, figyelembe véve a sportoló képességeit, hozzáállását, a sportolás objektív és szubjektív körülményeit.
4. Az edző nevelő munkája során ültesse el a sportolóban: az edzés a sportolás iskolája, a verseny a sportolás próbája. Ez azért fontos, hogy a versenyre felkészítés során a sportoló mentálisan se érezzen különbséget a két próbatétel között.
5. Az edző mindig a sportolói közösség érdekeit kell figyelembe vevye, akkor még inkább, ha a sportolást, a közösségi tevékenységet, esetleg egészséget károsító a sportoló magatartása.

III. Norms of relation between coaches and athletes

1. The relationship between coach and athlete is one of teacher, in the possession of knowledge, and student, who is in pursuit of that knowledge. This difference between the two is the defining factor of the relationship which is built on positive inspiration, discipline, moral development and inner drive.
2. Regarding ethical and moral questions, the coaches should express a common front in unity with the leaders of their sporting community. The solid foundation of any judgment made must be a result of priority given to, and paying due respect, to personal dignity of the individual in question.
3. Evaluating the athletes' overall achievements, the coach shall weight its components with an air of responsibility, a sense of reality, discretion, sincerity, whilst taking into consideration the athlete's abilities, attitude, approach and the objective and subjective circumstances of the sporting activity.
4. Alongside performing a nurturing role a coach shall endeavor to plant the following "seed" into the athlete's soul: Training is the 'school of sport' whilst competition is the 'trial of sport'. This is fundamentally important so that the athlete makes no extraneous mental distinction regarding sporting values
5. Whilst performing their duties the coach must give priority to the interest of their sporting community, even more so, if the athletes' attitude and behavior may have detrimental effects on sport, have a negative bearing on the activities of the community or any matters concerning health.

6. Az edző fegyelmezést (büntetést) akkor alkalmaz, amikor a szakmai, pedagógiai szempontok ezt igazolják leghelyesebbnek. A fegyelmezés légköre is őszinte, támogató, határozott legyen, de lelki és fizikai erőszaktól és negatív érzelmektől mentes. Döntéseit tapintattal, indoklással hozza nyilvánosságra.
7. Az edző a sportolót súlyos vétség esetén se alázza meg, a vétség elbírálása erőszakmentes és a megoldásra, pozitív irányú változásra előremutató legyen. Ilyenkor is az őszinte, nyílt, támogató magatartás a célravezető.
8. Az edző intim – az általánosan elfogadott, bizalomra épülő pedagógus- tanítvány viszonyt túllépő – kapcsolatot nem létesít a sportolóval. (Kivételt képeznek a meglevő vagy létrejövő rokoni viszonyok.)
9. Az edző az oktatás során kerülje sportolóval a testi érintkezést, ezáltal is visszaszorítva a szexuális zaklatás vádjának legkisebb csíráját is.
Kivételt képeznek azok a sportágak, oktatói helyzetek, amelyeknél elkerülhetetlen a példamutatásnál, segélynyújtásnál (például torna, íjászat, stb.) az érintkezés.
10. Az edző munkájáért a sportolótól anyagiakat nem vár és nem fogad el. (Kivételt képeznek a kifejezetten anyagi alapon létrejövő edző-sportoló viszonyok.)
11. Az edző a sportolói eredmények értékelésekor, a jutalmazáskor is elfogulatlanul kell meghozza döntéseit, azokat a nyilvánosság elé tárni az indoklással együtt.
12. Az edző, ha családtagja is abban a sportolói közösségben sportol, ahol a tevékenységét folytatja, a többi sportolóval azonos bánásmódban részesíti, jogtalan előnyökhöz nem juttatja.

6. From time to time, the coach may feel the need to resort to various disciplinary actions, that is, punishment, when the professional as well as pedagogical indicators justify. The atmosphere of disciplinary action must remain sincere, supportive and decisive, without resorting to physical. No disciplinary action should arise from motives of a negative nature. In exposing such actions to the wider public, the coach, must use discretion and proper reasoning.
7. Even in cases of severe wrongdoing by the athlete the coach must not resort to humiliation or punishment which may have violent consequences. Judgement and the enforcement of disciplinary action should always be geared towards a solution, and be exemplary towards positive change and a correct way forward. Even in these cases, a supportive, sincere, openhearted approach is the most practical way for the coach.
8. The coach must not form connections with the athlete beyond the normal pedagogue-student (pupil) relationship.
9. During practices, the coach must generally avoid physical contact with the athlete, thus excluding even the possibility of accusations relating to sexual harassment. However, there are practical exceptions in sports and coaching situations where demonstrating new elements or offering assistance (gymnastics, athletics, archery, weightlifting etc.) makes physical contact unavoidable.
10. For performing their work the coaches shall not expect nor accept any financial reimbursement from the athletes. (There are exceptions however, where the relationship between the coach – and/or coaching staff – and the athlete is based expressly and legally on a financial contract).
11. In evaluating and rewarding results achieved by the athletes, the coach must arrive at their decisions objectively and make it available to the public.
12. A coach shall show no preference to, and treat with equal standards and coaching practices any member within their group of athletes which may be a relative or family member.

IV. Az edző és a szülők kapcsolatának normái

1. Az edző és a sportoló szülei közötti kapcsolat lényegében egyenrangú viszony, kivéve a szakmai munka területén, ahol az edzőnek egyértelmű vezető szerepe van.
2. Az egyenrangú viszony alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet, az őszinte, nyílt véleménycsere.
3. Az edző a sportolóra vonatkozó értékelését bizalmasan kezeli, azt a sportszervezet vezetésén és a sportolón kívül csak a szülőkkel tárgyalja meg. A szülőket úgy vonja be a sportolóra vonatkozó pedagógiai munkába, hogy kerüli a személyiséget bántó, megalázó minősítést, csak a célok érdekében fontos, tényszerű szakmai értékelést hozza a szülők tudomására.
4. Az edző a doppingolással kapcsolatos kérdésekről, jelenségekről a szülőket tájékoztatni köteles.
5. Az edző tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a sportoló otthoni körülményeit megismerje, így döntéseiben, javaslataiban a környezet ismerete is szerepet kap.
6. Az edző a sportoló családi környezetére vonatkozó ismereteit bizalmasan kezeli.
7. Az edző munkájáért a sportoló szüleitől semmiféle ellenszolgáltatást nem vár és nem fogad el. (Kivételt képeznek a kifejezetten anyagi alapon létrejövő edző–sportoló–szülő viszonyok.) Amennyiben a különböző sporteseményekhez szülői hozzájárulást tesz lehetővé a sportolói közösség, a sportszervezet szabályozása, akkor az edző előírások szerinti nyilvántartást vezet és a pénzfelhasználásról a vonatkozó jogszabályok szerint tételes elszámolást készít.
8. Az edző nem tesz különbséget szülők között.

IV. The relationship between coaches and parents

1. The relationship between coach and parents is a connection between equal partners except within the specialized professional field, where, for obvious reasons, the coach enjoys the leading role.
2. The base of this equally balanced relationship is mutual trust and respect, along with an open minded and honest exchange of opinions.
3. The coach shall handle the evaluation of results and information about the athlete confidentially. These are discussed with the athlete, the leaders of the given sport organization and the parents only. Whilst including the parents in this type of pedagogical activity, the coach should try and avoid any unnecessary grievous or personally humiliating comments and should relate strictly to facts in their discussions.
4. It is a mandatory duty for the coach to inform the parents about any developments and details regarding the use of performance enhancing drugs.
5. The coach must endeavor to gain adequate information about the domestic circumstances of the athlete since in doing so, the information obtained can help and influence bringing about appropriate suggestions, plans and decisions.
6. It is evident that the coach shall handle all information about the athletes' family as confidential.
7. For their duties, coaches shall not expect nor accept any financial reimbursement from the athletes' parents, except in cases where there is a legal framework in which a contract or agreement exists between the coach and parent based on financial conditions. In cases where regulations of the given sports organization allow financial contributions provided by the parent community the coach must keep an up-to-date account of such contributions and the specific allocation of these amounts according to official requirements, including final accounts.
8. The coach must not differentiate amongst parents in any way or form.

V. Az edző és a pályatársak kapcsolatának normái

1. Az edző magatartását a pályatársaival (edzők, játékvezetők, versenybírók, stb.) való viszonyában is az egyén tisztelete, az értékek elismerése, a társaktól tanulni akarás, a szerzett tudás és a tapasztalatok kölcsönös átadása, másokkal megosztása jellemezze.

Ezért :

- az ellenfél edzőjét becsüli, nem ellenségként kezeli és ezt tudatosítja a sportolóban is,
 - más edző sportolóját nem ösztönzi edzőváltásra, de edzőtársa és a sportoló kérésére, velük együttműködve, szükség esetén közreműködik az edzőváltásban,
 - nyílt, őszinte kollegiális viszonyt, munkakapcsolatot tart,
 - érdeklődik a pályatársak munkája, módszerei iránt,
 - nyitott, együttműködő magatartással fogadja a pályatársak szakmai észrevételeit, szakmai véleményét a pályatársak munkájáról, eredményeiről tapintattal, de építő jelleggel közli velük,
 - az ellentétes nézeteket toleránsan, a tényekre építve fogadja, illetve közli pályatársaival,
 - a játékvezetők, versenybírók döntéseit tiszteletben tartva teszi meg indokoltnak tartott, szabályokban rögzített szakmai intézkedéseit (fellebezés, felülvizsgálati kérelem, stb.)
2. Az edző feladatai sikeres teljesítése érdekében folyamatosan együttműködik a kapcsolódó szakterületek (orvostudomány, pedagógia, pszichológia stb.) képviselőivel.

V. Fellow coaches and colleagues

1. The behavior and attitude of the coach towards his colleagues, fellow coaches, officials, judges and referees, etc. should be characterized by the following traits: personal respect, recognition of values, willingness to learn sharing of experience and collected knowledge.

Hence, coaches

- should appreciate the coach of the opponent and educate their own competitors accordingly.
 - must not try to entice or initiate any other coach's athletes to switch their coach. In the event of an expressed request by a colleague or athlete however, the coach can cooperate and, if required can assist in such changes.
 - should remain open and maintain an honest and friendly relationship with their colleagues
 - should show genuine interest towards the works and methods of fellow coaches,
 - should accept the professional observations of their colleagues with a cooperative and openhearted attitude and express their views regarding the works and achievements of their fellow professionals with discretion.
 - should accept opposing opinions, specifically those which are based on facts, with tolerance and react to them similarly.
 - should respect the decisions of referees and officials, even whilst taking justifiable formal steps in appealing decisions, these according to the given respective regulations (appeals, request for an overview, investigation, further official vetoes and protests).
2. Towards the successful completion of their tasks, coaches should maintain a close working relationship and cooperation with representatives of related specialized fields, such as medical science, psychology, etc.

3. Az edző sportszervezetét, sportolóit, a hivatását méltó módon képviseli a pályatársak és a nyilvánosság előtt. Magatartásával erősíti a sportszervezet, pályatársak, sportolók jó hírnevét. A tömegtájékoztatás számára is a titoktartás, a személyiségi jogok figyelembevételével de nyitottan rendelkezésre áll a korrekt tájékoztatás érdekében. Az esetleges téves tájékoztatás vagy híradás esetén is nyílt, belátó, őszinte, sportszerű magatartással teszi meg észrevételeit.

3. Coaches shall represent their sporting organization and their athletes in an honorable manner in regard of their colleagues and within the public domain. They should reinforce a positive image, name and reputation of their athletes and fellow coaches. They should be accessible to give correct information to the public and the media whilst taking into account restrictions related to individual rights as well as regulations regarding confidentiality. In case of mistakenly giving improper information, the right reaction must be the open, self-critical, fair attitude alongside the deliverance of the corrected content.

UTÓSZÓ

Az előző fejezetek tartalmazzák az edzővel szemben támasztott erkölcsi követelményeket. Ezek következetes betartása segít elérni vagy megközelíteni azt a szintet, amelyet Pierre de Coubertin, az olimpiai eszme feltámasztója az „Óda a sporthoz” című versében (amely az 1912. évi olimpia szellemi versenyén első díjat nyert) fogalmaz meg (Devecseri Gábor fordítása):

ÓDA A SPORTHOZ

(részletek)

II.

*A szépség vagy te, Sport!
a testeket te formálsz nemessé,
elűzöl romboló vad szenvedélyeket,
acéllá edzel lankadatlanul.
Lábak, karok, törzsek összhangja és
tetszetős ütem töled való.
Bájt és erőt te fűzöl együvé,
szilárdná és rugalmassá te téssz.
És megvetéssel sújtánák, aki
a pálmát álnok csellel küzdené ki.
Tisztesség vagy te, sport!
Ha tőled jó, igaz kincs a dicséret, mert csak derék
munkával nyerhető!*

V.

*Tisztesség vagy te, Sport!
Ha tőled jó, igaz kincs a dicséret, mert csak
A versengésnek görbe útjai
a hitvány fogások sorsa büntetés.*

EPILOGUE

The previous chapters contain the prime moral requirements for our coaches. Upholding these ideals with consistency will definitely help us to reach or at least to closely approach the standards, or perhaps the ideal norms which are inspired and composed in the verse Ode to Sport by Pierre de Coubertin, who revived the Olympic ideals.

This particular writing of his won first prize in the arts competition of the Olympic games in Stockholm, 1912.

ODE TO SPORT

(parts)

II.

O Sport, you are Beauty! You are the architect of that edifice which is the human body and which can become abject or sublime according to whether it is defiled by vile passions or improved through healthy exertion. There can be no beauty without balance and proportion, and you are the peerless master of both, for you create harmony, you give movements rhythm, you make strength graceful and you endow suppleness with power...

V.

O Sport, you are Honor! The laurels you bestow have no value unless they have been won in absolute fairness and with perfect impartiality. He who, with some shameful trick, manages to deceive his fellow competitors feels guilt to his very core and lives in fear of the ignominious epithet which shall forever be attached to his name should his trickery be discovered...

És megvetéssel sújtanak, aki
a pálmát álnok csellel küzdené ki.

VIII.

A haladás vagy te, Sport! Szolgálatodra
ki méltó kíván lenni, az vigyázzon
hogy teste- lelke egyre jobb legyen,
kerüljön mindent, mi mértéktelen;
tökéletesre törjön ernyedetlen,
s óvja egészségét, legfőbb javát,
mint ki a régi mondásból tanul:
„Ép testet választ az ép lélek otthonul”.

IX.

A béke vagy te, Sport!
a népeket egymáshoz fűző szép szalag:
és testvérré lesznek mind általad,
önuralomban, rendben és erőben.
Mert önbecsülést tanulnak az ifjak
tőled, s más népek jellemét is éppúgy
megértik s nagyra tartják, hogyha te
tanítod őket túlszárnyalni egymást:
mert versenyed a béke versenye.

VIII.

O Sport, you are Progress! To serve you, a man must improve himself both physically and spiritually. You force him to abide by a greater discipline; you demand that he avoid all excess. You teach him wise rules, which allow him to exert himself with the maximum of intensity without compromising his good health.

IX.

O Sport, you are Peace! You promote happy relations between peoples, bringing them together in their shared devotion to a strength, which is controlled, organized and self-disciplined. From you, the young worldwide learn self-respect, and thus the diversity of national qualities becomes the source of a generous and friendly rivalry.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Tóth Pápai Mihály: Gyermek – nevelésre vezető ÚT – MUTATÁS... Kassán Elinger János... Könyvnyomtatónál. 1797
2. Gedeon László: Hasznos mulattság, melyet főképpen az ifjúság számára írt és kiadott... Nagy – Váradon. 1823.
3. Birly István: A csónakászat különös tekintettel a versenyevezésre. Pest. Heckenast Gusztáv. 1866.
4. Oheroly János: Tornajátékok zsebkönyve. Budapest. 1896. Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája.
5. Oheroly János: Torna zsebkönyv. Budapest. 1900. Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája.
6. Szemző Lajos: A testgyakorlás története. Budapest. 1902. Légrády Testvérek.
7. Dr. Cselótei Lajos: A svédrendszerű torna alapgyakorlatai. Budapest. 1914. Stephaneum Nyomda Rt.
8. Mezey Ferenc: Ifjúsági Sport. Hogyan fejlesszük ki tömegsportunkat? Budapest. 1926. KISOSZ Kiadványa.
9. Jakus Kálmán – Király Dezső: Téli tréning és svéd torna. Szerzők Kiadása. 1926.
10. Dr. Siklóssy László: A magyar sport ezer éve I – III. Budapest. 1927 – 1928 – 1929. Az Országos Testnevelési Tanács Kiadása.
11. A sport. Szerkesztette Dr. Laczkó Géza. A pesti Napló Rt. kiadása, é. n.
12. A Nemzeti Sport Szerkesztősége: 100 – ak könyve. 1927. Nemzeti Sport Lapkiadó Rt.
13. Dr. Kellner Dániel: A sport orvosi vonatkozásai. (Mit kell a sportolónak saját testéről tudnia?) Budapest. 1928. Novák Rudolf és Társa Tudományos Könyvkiadóvállalat és Könyvkereskedés Kiadása.
14. Dr. Pápay Ignác: Az evezősökre vonatkozó rendeletek magyarázatos gyűjteménye. Turcsányi Antal. Budapest. 1929.
15. Testnevelés. AZ Országos Testnevelési Tanács Hivatalos Szakközlöny. III. évf. 1930, IX: évf. 1936, X. évf. 1937

References (applied and recommended literature)

1. Tóth Pápai Mihály: Gyermek nevelésre vezető ÚTMUTATÁS... Kassán Elinge János... Könyvnyomtatónál. 1797. **(The title in English translation: Guide for educating children)**
2. Gedeon László: Hasznos Múaltságok, melyet főképpen az ifjúság számára írt és kiadott... Nagy – Váradon. 1823. **(Useful amusements mainly for youngsters)**
3. Birly István: A csónakászat különös tekintettel a versenyevezésre. Pest. Heckenast Gusztáv. 1866. **(Boating with special attention to racing)**
4. Oheroly János: Tornajátékok zsebkönyve. Budapest. 1900, Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája. **(Pocketbook of playful gymnastics)**
5. Oheroly János: Torna zsebkönyv. Budapest 1900. Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája.
6. Szemző Lajos: A testgyakorlás története, Budapest. 1902, Légrády testvérek
7. Dr. Cselótei Lajos: A svédrendszerű torna alapgyakorlatai. Budapest. 1914. Stephaneum Nyomda Rt. **(Basic exercises of Swedish gymnastics)**
8. Mezey Ferenc: Ifjúsági Sport. Hogyan fejlesszük ki tömegsportunkat? Budapest. 1926. KISOSZ Kiadványa. **(Youth sports. How to develop our mass sports?)**
9. Jakus Kálmán-Király Dezső: Téli tréning és svéd torna. Szerzők Kiadása. (Winter training and Swedish gymnastics pocketbook)
10. Dr. Siklóssy László: A magyar sport ezer éve I.-III. Budapest. 1927-1928-1929. Az Országos Testnevelési Tanács Kiadása. **(Thousand years of Hungarian Sport)**
11. A sport. Szerkesztette Dr. Laczkó Géza. A pesti Napló Rt. Kiadása, é.n. **(Sport)**
12. A Nemzeti Sport Szerkesztősége: 100-ak könyve. 1927. Nemzeti Sport Lapkiadó Rt. **(Book of the hundreds)**

16. Király Dezső: Modern testnevelés képből és írásból. Budapest.1932, Hornyánszky Könyvnyomda.
17. Mező Ferenc: Olimpiai Kalauz. Budapest.1936. évi Könyvnap. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.
18. Vezérfonal a fiú és leány gimnáziumok testnevelésének tanításához. Budapest. 1938. A magyar Királyi Testnevelési Főiskola Kiadása.
19. Dr. Doros György: A sport etikája és lélektana. Budapest.1943. Stephaneum Nyomda.
20. Az evezés kézikönyve. Budapest.1943. Magyar Evezős Szövetség.
21. Szurkolók Könyve. Szerkesztette: A Képes Sport szerkesztői.1957.
22. Dr. Nádori László: Edzés – versenyzés. Sport Budapest. 1962.
23. Granek István: Kajakozás – kenuzás. Sport. Budapest. 1966.
24. Comenius Magyarországon. Összeállította: Kovács Endre. Tankönyvkiadó, Budapest. 1970.
25. Syposs Zoltán: Ez a szép játék. Arcok a magyar sport történetéből.. Sport. Budapest. 1976.
26. Nicholas Kounovsky: Testedzés és életöröm. Budapest. Gondolat. 1978.
27. Füzesséry Gyula: Kajakozás – kenuzás. TF Továbbképző Intézete. Jegyzet a középfokú edzői tanfolyam részére. 1980.
28. Counsilman. J.: A versenyúszás kézikönyve. Budapest. Sport. 1982.
29. Papp Kornélia: Vizek szabadja lettem. Sport. Budapest. 1983.
30. Kun László: Egyetemes testnevelés- és sporttörténet. Budapest. Sport. 1984.
31. A magyar sport 40 éve. Szerk.: Szalay Péter. Országos Testnevelési és Sporthivatal. 1985.
32. Sportorvostan. Szerk.: Dr. Frenkl Róbert. Sport. 1984.
33. Lepies György. Gyarmati Dezső kapitányságának története. Népszava. 1985.
34. Lepies György: Kapitányságom története. Jakabházi László. Népszava.1985
36. Nyugodtan Tegezz! (Leveleki Eszter pedagógiájáról) Összeállította és szerkesztette: Farkas Endre. Budapest. 1992

13. Dr. Kellner Ádám: A sport orvosi vonatkozásai. (Mit kell a sportolónak saját testéről tudnia?) Budapest.1928. Novák Rudolf és Társa Tudományos Könyviadóvállalat és Könyvkereskedés Kiadása. **(Medical aspects of sport. What the athletes must know about their own body?)**
14. Dr. Pápay Ignác: Az evezősökre vonatkozó rendeletek magyarázatos gyűjteménye. Turcsányi Antal. Budapest.1929. **(Regulations regarding rowing, with explanations)**
15. Testnevelés. Az Országos Testnevelési Tanács Hivatalos Szakközlönye. III.évf. 1930.IX.évf. 1936.,X.évf. 1937. **(Official Publication of the National Council for Physical Education)**
16. Király Dezső: Modern testnevelés képből és írásból. Budapest. 1932., Hornyánszky Könyvnyomda. **(Modern physical education – in pictures and writings)**
17. Mező Ferenc: Olimpiai Kalauz. Budapest. 1936. Évi Könyvnap. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. **(Olympic guide)**
18. Vezérfonal a fiú és leány gimnáziumok testnevelésének tanításához. **(Manual for teaching physical education in highschools both for girls and boys)** Budapest. 1938. A Magyar Királyi Testnevelési Főiskola Kiadása.
19. Dr. Doros György: A sport etikája és lélektana. Budapest. 1943. Stephanbeum Nyomda. **(Ethics and psychology of sport)**
20. Az evezés kézikönyve. Budapest. 1943. Magyar Evezős Szövetség. **(Handbook of rowing)**
21. Szurkolók Könyve. Szerkesztette: A Képes Sport szerkesztői.1957. **(Book for the fans)**
22. Dr. Nádori László: Edzés – versenyzés. Sport Budapest. 1962 **(Training – competition)**
23. Granek István: Kajakozás-kenuzás. Sport. Budapest. 1966. **(Kayak-canoe)**
24. Comenius Magyarországon. Összeállította: Kovács Endre. Tankönyvkiadó, Budapest. 1970. (Comenius in Hungary)

35. Székely Éva: Sírni csak a győztesnek szabad. A szerző magánkiadása. Debrecen. Alföldi Nyomda. 1987
37. II. Országos Sporttudományi Kongresszus Kiadványa. 1993.
38. Dr. Gaizler Gyula. A bioetika alapkérdései. Magyar Bioetikai Alapítvány. Budapest. 1997.
39. Boye De Mente: Az élet művészete. Édesvíz Kiadó. Budapest. 1997.
40. III. Országos Sporttudományi Kongresszus Kiadványa. 1999.
41. A táplálkozás egészségkönyve. Szerk.: Dr. Hajós Gyöngyi és Dr. Zajkás Gábor. Kossuth Kiadó. 2000.
42. 75 éves a TF. Szerk.: Krasovec Ferenc. Budapest. 2000.
43. Szabó S. András – Tolnay Pál: Bevezetés a korszerű sporttáplálkozásba. Budapest. Fair Play Sport. 2001.
44. Szabó Károly: Az evezés edzéselmélete és módszertana. Magyar Evezős Szövetség. Budapest. 1994.
45. Edzőóriások. Szerk.: Dobor Dezső. Budapest. Sport. 2004.
46. Szakmai etikai kódex pedagógusoknak. Szerk.: Hoffmann Rózsa. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 2004.
47. Frenkl Róbert – Gallov Rezső: Mi történt Athénban? Budapest. 2004.
48. 2004. évi I. törvény a sportról.
49. Magyar Sport Évkönyv. 2005. Aréna 2000. Budapest. 2005.
50. Emléküket őrizzük. Magyar Olimpiai Akadémia. Budapest. 2005.
51. A Magyar Olimpiai Akadémia Évkönyve 2005. Budapest. 2006.
52. Az európai labdarúgás etikai kódexe. www.nbl.hu/dosszie/eu_etika.htm
53. Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban. www.mob.hu
54. Kolláth György: Jogi szakmai vélemény a doppingolásért megállapítható...
55. Homérosz Illiásza. Ford. Kemenes/Kempf/József. Budapest, 1902. Lampel Róbert
56. 2004. évi törvény a sportról. 11/A §. A sportszakember jogállása, 12.§. 13.§ A sportfegyelmi felelősség

25. Syposs Zoltán: Ez a szép játék. Arcok a magyar sport történetéből. Sport. Budapest. 1976. (*Here is the beautiful play*) Faces of Hungarian Sporting History
26. Nicholas Kounovsky: Testedzés és életöröm. Budapest. Gondolat. 1978. (*Physical training and the joy of life*)
27. Füzesséry Gyula: Kajakozás-Kenuzás. TF Továbbképző Intézete. Jegyzet a középfokú edzői tanfolyam részére. 1980. (*Kayaking-canoeing*)
28. Counsilman. J.: A versenyúszás kézikönyve. Budapest. Sport. 1982. (*Competitive swimming manual for coaches and swimmers*)
29. Papp Kornélia: Vizek szabadja lettem. Sport. Budapest. 1983. (*Freedom of waters*)
30. Kun László: Egyetemes testnevelés- és sporttörténet. Budapest. Sport. 1984. (*Universal history of physical education and sports*)
31. A magyar sport 40 éve Szerk.: Szalay Péter. Országos Testnevelési és Sporthivatal. 1985. (*40 years in Hungarian Sport*)
32. Sportorvostan. Szerk.: Dr. Frenkl Róbert. Sport. 1984. (*Sportmeditation*)
33. Lepies György: Gyarmati Dezső kapitányságának története., Népszava. 1985. (*Dezső Gyarmati's history as head coach*)
34. Lepies György: Kapitányságom története. Jakabházy László. Népszava. 1985. (*History of my captaincy*)
35. Székely Éva: Sírni csak a győztesnek szabad. A szerző magánkiadása. Debrecen. Alföldi Nyomda. 1987. (*Only the winner should cry*)
36. Nyugodtan Tegezz! (Leveleki Eszter pedagógiájáról). Összeállította és szerkesztette: Farkas Endre. Budapest. 1992. (*Thee and thou, please!*)
37. I. Országos Sporttudományi Kongresszus Kiadványa. 1993. (*Publication of the 2nd National Congress of Sportscience*)
38. Dr. Gaizler Gyula. A bioetika alapkérdései. Magyar Bioetikai Alapítvány. Budapest. 1997. (*Basic questions of Bioethics*)
39. Boyle De Mente: Az élet művészete. Édesvíz Kiadó. Budapest 1997. (*The art of living*)

57. ENSZ gyermekjogi egyezmény / Kézikönyv a gyermekjogi egyezmény alkalmazásához /
19. cikk: A gyermek joga az erőszak minden formájától való védelemben.
24. cikk: A gyermek joga az egészséghez és az egészségügyi szolgáltatásokhoz.
31. cikk: A gyermek joga a szabadidőhöz, a játékhoz és a kultúrához.
58. 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról.
59. 43/2011.(III. 23) Kormányrendelet a doppingellenes tevékenység szabályairól.
60. Emberi Jogok Európai Egyezménye
61. 1993. évi XXXI. Törvénybe foglalt Egyezmény az emberi jogok és szabadságok védelméről.
62. Pedagógusok etikai kódexe.

40. III. Országos Sporttudományi Kongresszus Kiadványa. 1999. (**Publication of the 3rd National Congress of Sportscience**)
41. A táplálkozás egészségkönyve. Szerk.: Dr. Hajós Gyöngyi és Dr. Zajkás Gábor. Kossuth Kiadó. 2000.
42. 75 éves a TF. Szerk.: Krasovec Ferenc. Budapest. 2000. (**75 year old the TF**).
43. Szabó S. András – Tolnai Pál: Bevezetés a korszerű sport-táplálkozásba. Budapest. Fair Play Sport. 2001. (**Introduction into sport diet and nutrition**)
44. Szabó Károly. Az evezés elmélete és módszertana. Magyar Evezős Szövetség. Budapest. 1994. (**Theory and training methodes of rowing**).
45. Edzőóriások. Szerk. Dobor Dezső. Budapest. Sport. 2004. (**Giants of Coaching**)
46. Szakmai etikai kódex pedagógusoknak. Szerk.: Hoffmann Rózsa. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 2004. (**Professional and ethical code for pedagogues**)
47. Frenkl Róbert – Gallov Rezső: Mi történt Athénban? Budapest. 2004. (**What happened in Athenes**)
48. 2004 törvény a sportról. (**The Sport Act 2004**)
49. Magyar Sport Évkönyv – 2005. Aréna 2000. 2005. (**Sport year book – 2005**) 50. Emléküket őrizzük. Magyar Olimpiai Akadémia. Budapest. 2005. (**Remembering them for ever**) 51. A Magyar Olimpiai Akadémia Évkönyve. 2005. Budapest. 2006. (**Year book – 2005 of the Hungarian Olympic Academy**). 52. Az európai labdarúgás etikai kódexe. www.nb.1.hu/dosszie/eu_etika.htm (**Ethical code of European Football**). 53. Tar Csaba: A dopping és a sportjog kapcsolata magyarországi és nemzetközi viszonylatban - www.mob.hu. (**Relationship between doping and legal sport rights**)
54. Kolláth György: Jogi szakmai vélemény a doppingolásért megállapítható Magyar Sporttudományi Szemle 6. Évf. 24. sz 36-40. (**Legal and professional opinion on doping violations**)

55. *Homer's Iliad*. Kemenes/Kemp/József. Budapest 1902. Lampel Róbert.
56. *Act I of 2004 on Sports*– 11/A§. The legal status of athletes 12§.13.§. Sports disciplinary liability.
57. *United Nation, Convention on the Righst of the Child, (handbook for practical use)*
Art. 19. The right of protection of the child against all forms of violence
Art. 24. The right of the child to health and healthcare services
Art. 31. The right of the child to leisure, engage in play and participate cultural life
- 58 *Act XXXI of 1997 on the protection of children and guardianship*
59. *Goverment Regulation 43/2011 (III.23). on doping violations*
60. *European Convention on Human Rights*
61. *Act XXXI of 1993* on embedding the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.
62. *Ethical Code for Teachers*

(Note: The original texts have been written in the Hungarian language. Whilst most of the references do not have translated versions, we regard the English translation of the title of the works and articles, as an indication of its contents and as assistance to a certain degree towards a clear orientation. If one is more interested in the cited references, they may have access to these but the burden of translation would ultimately lie with themselves).

A kiadványt támogatta:



EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Sportért Felelős Államtitkársága

The publication was supported:



EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

**Ministry of Human Capacities State
Secretary for Sports**

